

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۱۰ آبان ماه ۱۳۲۲

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع بودجه سال ۱۳۲۲ کل کشور
- ۳ - تقدیم دو فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی و استرداد
- ۴ - موقع و دستور جلسه آئین - ختم جلسه
- لایحه مالیات بر در آمد

(مجلس یک ربع ساعت بعد از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز یکشنبه ۸ آبان ماه را آقای (طوسی) منشی قرائت نمودند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (گفته شد - خیر)

صورت مجلس تصویب شد.

۲ - شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع بودجه سال ۱۳۲۲ کشور

رئیس - بودجه کل کشور مطرح است. البته خبر کمیسیون طبع و توزیع شده و بنظر آقایان هم رسیده است مذاکرات در کلیات است آقای نراقی.

نراقی - مهمترین وظیفه مجلس شورای ملی تنظیم بودجه کشور است که این وظیفه مختص مجلس شورای ملی

است، در تنظیم بودجه هم مقدار زیادی تاخیر شده است قبل از سال باید اینکار تمام شده باشد الا آن ماه هشتاد و سه است با وجود این نواقص زیادی در کار بودجه هست چون بودجه یک آئینه است که تمام جریانات کشور را پیشبرد در آن آئینه دید، اگر یک آدم دقیقی در ایران باشد بودجه مملکت برزیل را بهش بدهند میتواند تمام جزئیات کشور برزیل را از روی بودجه اش پیش بینی کند که آیا در حال ترقی است یا در حال تنزل است، آیا طبقه غنی و متمکن آن کشور مخارج آنرا تحمل میکنند یا

این مذاکرات مشروح دویست و دوازدهمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

- غائبین با اجازه - آقایان : منصف - فاطمی .
 غائبین بی اجازه - آقایان : رضوی - اقبال - نوبخت - مؤید ثابتی - اوحدی - سمیمی - نواب یزدی - دکتر تاج بخش - مشار - ناصری - شجاع - اکبر - امیر ابراهیمی - عطاء الله بالیزی - حمزه تاش - هدایت الله بالیزی - اصفهانی - ثقة الاسلامی - دهستانی - سلطانی - صادق زیری - افشار - صفاری - ناهید - نقابت - کامل ماگو - نصر تیان - هراز - فرمانفرمایان .
 دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : افخمی - اورنگک - امیر تیمور - مستشار .

طبقه ضعیف، آیا فرهنگش رواج و رونقی دارد یا خیر، ارتش و انتظام و امنیتش مورد اهمیت و توجه هست یا نیست تمام نکات دقیق سیاسی و اجتماعی و اقتصادی يك كشوری را میشود از بودجه آن استنباط کرد و متأسفانه وقتی ما این بودجه را نگاه میکنیم و استنباط میکنیم روی هر نکته اش يك تأثیر و تأسفی برای انسان پیدا میشود. اولاً وقتیکه مطالعه دقیق کنیم به ارقام این بودجه می بینیم قسمت اعظم مخارج و هزینه کشور را طبقه فقیر و بی بضاعت کشور میپردازند این را آقایان توجه دارند افراد مملکت حکم اعضای يك خانواده یا اعضای يك شرکت را دارند، با هم شریک میشوند در زندگی و دولتی هم از بین خودشان انتخاب میکنند برای سرپرستی شان و هر کدام از این افراد باندازه مقدراری که متمتع از این شرکت یا از این خانواده هستند بنسبت متمتعشان باید در هزینه این کشور شرکت کنند. اگر طبقه خاص، اقلیتی که بیشتر متمتع اند شانه از زیر پرداخت هزینه خالی کردند و طبقه بیچاره را که اکثریت دارند آنها را دم چک دادند که آنها هزینه مملکت را بپردازند اسم این حکومت را نمیشود حکومت ملی گذاشت، باید گفت این يك حکومتی است که طبقه اقلیت فاهری مملکت را اشغال کرده و هزینه کشور را بدوش طبقات ضعیف تحمیل میکند و خودش در ناز و تنعم زندگی میگذراند از این بودجه این مطالب بر میآید، آقایان فوری تعجب خواهند کرد که چطور؟! برای اینکه بهتر شکافته شود بنده ارقام و اعداد را بنظر آقایان میرسانم و منظور هم این نیست که آقای مخبر کمیسیون بیابند اینجا و يك جوابهایی علی الرسم بدهند و بگذرد، مقصود انتقاد از سیستم مالیاتی ایران است که این را باید آقای رئیس کل دارائی دکتر میلسپو توجه داشته باشند کم کم در صدد اصلاحش برآیند و بنده قصد ندارم بودجه را عوض کنیم و رأی ندهیم و بنده خودم رأی خواهم داد ولی میخواهم عرض کنم که این بودجه ما بودجه حکومت ملی نیست، مثل آن حکومتی است که چند نفری، چند دسته‌ای، چند هزار نفری مملکت را اشغال میکنند و با عناد

و اجاجت نسبت طبقات پائین نگاه میکنند و تمام مخارج را بر کرده آنها میگذارند و خودشان بکلی معاف از پرداخت هزینه مملکت هستند، بیست سال رویه مملکت ما این بوده است عادت شده بود این بیست سال که هزینه مملکت را توده بدهند، باید مالیات را از مواد ضروری مورد احتیاج عموم گرفت یعنی روی آنها کشید و از مردم وصول کرد تا همه افراد درس شرکت داشته باشند اما طبقات متمکن کمتر بدهند، از قند و شکر و چای که قوت لایموت و قاتق منحصر بفرد تمام طبقات این مملکت است مخصوصاً طبقات پائین بیشتر مصرف میکنند از آن بیشتر میگیرند از آن مالیات سنگین گرفته میشود، از قماش که ساتر عورت تمام افراد کشور است یعنی يك زن دهاتی و يك کارگر تنها لذتی که از زندگی عایدش میشود این است که سالی يك تنبان چیت برای خودش تهیه کند اینها را هم چندین برابر قیمت خودش باید مالیات بدهند یعنی روی ساتر عورت عمومی و قوت لایموت عمومی مالیات گرفتن آنها هم درشت درآمد کشور اینها میرساند که يك طبقه اقلیت کوچکی با قهر و غلبه مخارج کشور را بر توده تحمیل میکند آقایان طرز مالیاتها را بخوبی میدانند که مالیات مستقیم آن است که پردازنده اش مشخص و معین است و بنسبت استفاده‌ای که از تشکیلات کشوری میکند مالیات میدهد، مالیات غیر مستقیم آنهاست که خیر تمام افراد بدون اینکه شناخته بشوند میپردازند جمع کل درآمد اسمی غیر از قسمت بازرگانی صد و هشتاد و نه میلیون تومان است از این صد و هشتاد و نه میلیون يك قسمتش مالیاتهای مستقیم است که تحمیل بر طبقه متمکن کشور تقریباً میشود يك قسمتش مالیاتهای غیر مستقیم است که بر تمام افراد علی السوی تحمیل میشود يك قسمت هم منافع سرمایه‌های ملی است که در انحصار دولت است و عنوان مالیات نمیشود گفت منافع سرمایه ملی مثل در آمد امتیاز نفت جنوب مالیات نیست درآمد خالصجات مالیات نیست درآمد سایر معادن در آمد املاک و اگذاری اینها در آمد سرمایه‌های ملی است که در اختیار دولت است اما مالیاتهای مستقیم

که مستقیماً متوجه طبقه متمکن کشور است منتهی جمعش می شود سی و يك میلیون تومان عبارت از دو قلم است یکی مالیات بر درآمد یکی مالیات بر ارث که متوجه طبقه متمکن کشور است و این سی و يك میلیون را میپردازند این سی و يك میلیون نسبت به درآمد کل کشور که صد و هشتاد و نه میلیون است میشود شانزده درصد یعنی شانزده درصد درآمد کشور را این طبقه میپردازند اما مالیاتهای غیر مستقیم کشور را که طبقه ضعیف کشور علی السوی می پردازند عبارت است از مالیاتهای صدی سه و مالیات نفت و بنزین و مصرف برق مالیات رسومات مالیات نوشابه ذبایح جنگلها و وسایط نقلیه حراج مالیات بر گهای نمبر دار حقوق گمرکی درآمد انحصار قند و شکر و چای مالیات راه و عوارض بندری و مالیات پوست و چند قلم کوچک دیگر اینها جمعاً هشتاد و پنج میلیون است یعنی تقریباً چهل و شش درصد است چهل و شش درصد از کل درآمد کشور را مالیاتهای غیر مستقیم تشکیل میدهد بقیه اش همانطور که عرض کردم منافع سرمایه‌های ملی است اگر آقایان خاطر داشته باشند تا چند سال قبل یعنی قبل از سوم شهریور خود نان هم يك ممر درآمد مهمی برای دولت بود اداره تشییب نرخ غله در بودجه‌های هر سال يك قلم بزرگی از درآمد کشور را نشان می داد در همین شهر تهران دولت گندم را میخرد هیجده تومان به نانو می داد بیست و هفت تومان یعنی از قوت لایموت عمومی هم دولت بعنوان مالیات استفاده میکرد این است که بنده عرض میکنم مخارج مملکت را دولت غالب و قاهر و قادر و مستبد سابق سعی کرده است بتوده تحمیل کند و هنوز این اثرات باقی مانده است و کمتر میلسپو نتوانسته است این قسمت را هنوز اصلاح کند و از وظایف خاص او که يك مرد فهیمی است که با اوضاع دنیا آشنا است این است که این اجحافات و این عدم توازن و تعادل را از بودجه ما رفع کند این ایرادات اساسی بنده بود در بودجه و انتظار ندارم که آقای وزیر دارائی یا یکی دیگر از وزرا یا آقای مخبر يك جواب فرمولی بدهند بلکه منظورم تذکر بود و خیلی مایل بوده‌هستم که آقای دکتر میلسپو

این نکات را توجه کنند و در بودجه سال آتی درآمدهائی که مستقیماً بشه افراد پائین تحمیل میشود اینها را حذف بکنند و بجایش درآمدهائی را پیشنهاد بکنند که متوجه طبقه ثروتمند کشور بشود. بنده در مسافرت اخیری که کرده بودم با چشم خود دیدم با يك نفر از متمولین درجه اول کشور مسافرت میکردم و در راه که مباحثه می کردیم زیر بار نمیرفت تا بيك دهی رسیدیم که در این ده يك هزار نفری يك نفر که لباس حسابی پوشیده باشد نبود، غالباً برهنه بودند آنوقت نشان دادم که از سماور حلبی و استکان و فنجان گلی قمی اینها که داشتند و آب نبات سیر يك تومان که میخريدند مالیات هنگفت گرفته میشود این افراد روستائی واقعاً چه استفاده‌ای از سازمان عالی کشور میکنند که اینطور در مالیات شرکت میکنند؟ از دانشگاه تهران آن روستائی چه استفاده میکند از سازمان بهداری چه استفاده میکند از امنیت کشور چه استفاده میکند آدم لخت چه دارد که اگر امنیت نباشد بخت بیفتد و باید بیشتر در پرداخت هزینه کشور شرکت کند یا آن آقائی که در عمارت چند طبقه شهری تهران منزل دارد که اگر يك ساعت برقش تعطیل شد دنیا را میخواید خراب کند یا اگر اسفالت خیابانش نقص پیدا کرد و اتوموبیلش تکانی خورد او عصبانی می شود و ناراحت میشود. اگر آقا زاده اش را يك ساعت مدرسه یا دانشگاه دیر پذیرفتند عصبانی می شود هر تمام سازمان مفصل کشور تهران تنها این استفاده‌ها را می خواهد بکند اما میل ندارد در پرداخت هزینه کشور شرکت کند و حتی المقدور ظفره مبرود اینها را باید اصلاح کرد و واقعا دهاتی لخت را باید از پرداخت مالیات سنگین و کمر شکن قماش و قند و شکر و چیزهای دیگر که مستقیماً متوجه او هست معاف کرد آن آتشی که شب میخواید روشن کند و دستش را گرم کند کبریت آن را هشت برابر نکند قیمتش را اینها را از بین ببرند و معافش کنند و اینها را باید از متمکنین و متعینین شهری گرفت و این مالیاتها را از فقرا نگرفت از متمولین گرفت از روی طبقات عمارت معین کنند از اتوموبیل شیک و لوکس مالیات زیاد و هنگفت بگیرند،

کسی که ۱۵۰ هزار تومان میدهد و انومبیل سواری شیک و لوکس میخرد او مالیات زیادهتر بدهد یکی دوتا سه تا در این مالیاتها معادل و برابر خواهد شد با مالیاتی که چندین هزار نفر لخت و برهنه روستائی میدهند کسی که بادزن الکتریکی در تمام اطافها و سالن هایش دارد و کار میکند او مالیات سنگین بدهد نه قند و شکر که قوت لایموت آن دهاتی است نه قماش که پوشش آن روستائی است کسی که یخچال برقی فرنگی دارد و برای سرد نگاهیداشتن دسرش او مالیات بدهد پس باید این جور فرمولها را پیدا کنید و میشود هم پیدا کرد و امیدوارم در بودجه سال آتی به بینیم که این اصلاحات شده است يك عملی کمیسیون بودجه کرده است که بنظر بنده اگر تشریح بشود يك عمل عجیبی است بودجه که دولت پیشنهاد کرده است و دکتور میلسپو داده است در مقدمه لایحه اش ذکر شده است که يك کسر در آمدی داریم و يك کسر در آمدی را پیش بینی کرده است و میگوید در آمد عادی کشور ۱۸۹ میلیون تومان و خرج عادی کشور عبارت از ۳۲۰ میلیون تومان است و کسر درآمد یعنی کم بود ۱۴۰ میلیون تومان است در قسمتهای اقتصادی و انحصارها هم جمع درآمد عبارتست از ۵۷۹ میلیون تومان و جمع هزینه ۵۸۹ میلیون تومان ده میلیون هم اینجا کسر دارد پس ده میلیون تومان اینجا کسر است ۱۴۰ میلیون تومان هم در قسمتهای عادی این میشود جمعاً ۱۵۰ میلیون تومان و بودجه را که دولت آورده و پیشنهاد کرده است ۱۵۰ میلیون تومان کسر آورده است حالا عجیب این است که کمیسیون بودجه مثل این که کشفی کرده باشد يك عملی را مرتکب شده است و در گزارشش با آب و تاب بعرض مجلس شورای ملی رسانده است که ما ترمیم کردیم کم بود هزینه دولت را چه بوده است؟ بهای کالاهای موجوده دولت را در اول سال کشیدیم روی درآمد تحقیق کردند که دولت در اول سال چقدر کالا داشته است موجود این را بدست آورده اند و این قسمت ها را به بودجه در آمد اضافه کرده اند و تقریباً شده است در حدود ۱۵۰ میلیون تومان آنوقت خوشحال

موجود گزارشی بیرون بیاید که قیمت کالاهای موجود دولت را هر جزء در آمد حساب میکنند پس با این ترتیب در اول سال آتی چه کار می کنیم؟ همه انبارهای ما از کالا خالی نماند.

صفوی - - برای سال آتی هم پیش بینی شده است

نراقی - پس آن پولی که پیش بینی خواهید کرد باز هم همان کم بود میشود آقا

صفوی - اینطور نیست

نراقی - بهر حال این خیلی اسباب تأسف و تأثر است و حالا آن مقدار کسری که دولت و دکتور میلسپو پیش بینی کرده بود هست سر جای خودش و نمیشود با این حرف ها اصلاحش کرد اسباب و افزار کارخانه ها را هم ممکن بود همین حالا حساب کنید و يك مقدارش را هم بفروشید يك مقدارش را هم جزو درآمد بگذارید آنوقت بگوئید طراز شده است زیادی هم داریم این که نمیشود. این يك جزء از دقت هائی بوده است که کمیسیون بودجه پیش بینی کرده است که دکتور میلسپو را قانع کنند که مالیات دیگری پیش بینی نکند و اصرار بگذارند مالیات بر درآمد نداشته باشد

صفوی - خیر. خیر اینطور نیست

ملک مدنی - برای این بود که قرض نکند آقای آبی.

نراقی - عرض کنم ایراد های دیگری که باین بودجه است این است که در قسمت انحصارات و بازار گانی يك تمهائی است که انسان باور نمیکند که اینها در عمل کسری پیدا خواهد کرد مثلاً عمل قماش دولت از روز اول چرا اقدام برای بدست آوردن این انحصار کرد فقط از لحاظ درآمد بود و نظر دیگری نبود این قماش نه جنبه صحتی دارد مثل تریاک که لازم باشد دولت مراقبت در جمع آوری و پخش آن داشته باشد نه جنبه بین المللی دارد که دولت مکلف باشد نظارت داشته باشد صرفاً از نظر درآمد بوده است و پس که دولت انحصار قماش را در دست گرفت که در داخل کشور باخارج مملکت بقیمت نازلی قماش را بخرد و صدی صد

صدی دوست بکشد رویش و بفروشد و استفاده کند که حالا رسید است بچندین صد درصد باوجود این وقتیکه میخوانیم نوشته شده است در آمدی را که برای این رقم پیش بینی شده ۸۲ میلیون تومان برای امسال و برای خرجش پیش بینی کرده اند ۱۰۶ - ۱۰۶ میلیون ۸۲ میلیون تومان در آمد و ۱۰۶ میلیون تومان مخارج ...! عمیقطور غالب این اقلامی که در قسمت بازار گانی است

صفوی - خریدهای کالا هم جزوش هست

نراقی - چیزهای دیگری هم دارید که خرید کالا تویش نیست مثلاً ملاحظه بفرمائید پنبه را میبوسند ۳۱۳ میلیون در آمد و هزینه ۳۸۵ میلیون ملاحظه بکنید ۳۸۵ میلیون هزینه و ۳۱۳ میلیون دخل و درآمدش هست. در صورتیکه آقایان میدانند عمل پنبه اینطور است که مأمورین دولت با بهای نازل پنبه مردم را ازشان میگیرد و میخرد و با قیمت خیلی گزاف بمرده میفروشد میدانم این دیگر کجایش ضرر دارد؟ غیر از ادارات عریض و طویل درست کردن و خرجهای بی حسابی برایش کردن و الا از چه راهی ممکن است این عمل ضرر داشته باشد برای دولت البته برای کشور خیلی ضرر دارد برای آتی محصول کشور خیلی ضرر دارد و پنبه محصول کشور را تقریباً دارند بهیچ میسرسانندش در حدود سالی ۴۰ هزار تن محصول پنبه ایران بوده است سال گذشته اش همدش ۸ هزار تن وصول کرده اند و ناچار در این موقع که کشور ما احتیاج زیادی بکالا دارد پنبه هم از خارج باید وارد کنند که کار خاتمه جانش را اداره کنند این حسن اداره تشکیلات دولتی ما است که از چهل هزار تن محصول پنبه که احتیاجات داخلی ما را تأمین میکرد و مقدار زیادی هم بخارج صادر میشد و در مقابلش احتیاجات دیگر کشور را تأمین میشد حالا باید این را هم باقیمت زیادتری از خارج بخریم و وارد کنیم که کارخانه های نخ ریزی داخلی مملکت مان را راه بیندازیم اگر در آمدی هم داشت باز دل ما خوش میشد که دولت خوب يك درآمدی دارد ولی وقتی نگاه میکنیم میبینیم ۳۱۳ میلیون در آمد دارد و ۳۸۵ میلیون خرج دارم من نمیفهمم واقماً اگر دولت این پنبه را رها کند چه ضرری بدستگاه دولت خواهد خورد اینجا که معلوم

میشود دولت منفعت نمیکنند و ضرر دارد برایش خوب رها کند و آزاد کند وقتی که آزادند مردم میروند میکارند قیمتش هم کسبه زیاد شد مردم تشویق میشوند میروند میکارند و در بازارهای داخلی هم میخرند و صادر هم میشود و محصول زیاد می شود نوعش هم بهتر می شود و محصول ترقی میکنند و عوض اینکه در يك ناحیه يك پنبه بومی بدی که هست و قیمتش کم است مالک تشویق میشود که نوعش را هم بهتر بکند و کشتش را هم زیاد تر بکند اینکه سابقاً هم میکردند. بهر حال هر قسمت این بودجه را که دقت و مطالعه بفرمائید يك تأثیری برای انسان میآورد امیدواریم که دولت فعلی باقی بماند و محالی داشته باشد که این نواقصی را که عرض کردم رویش مطالعه کنند از نقطه نظر انصاف نه از نقطه نظر تعصب که آقای وزیر فلانجا که میل دارد پنبه در اختیارش باشد نه بلکه از نقطه نظر انصاف و صلاح کشور فکری بکنند و این نواقص را رفع کنند چهار تا قوم و خویش و عمه زاده و خاله زاده دولت هم اگر بیکار شود اهمیت ندارد خواهی نخواهی يك کار دیگری در مملکت برایشان پیدا خواهد شد و بی کار نخواهند ماند و الا این خوب نیست که ما يك دستگاه بزرگی را با زبان بزرگ حفظ کنیم برای چهار نفر و البته این عمل خوب نیست و تأثیر بدی دارد همینطور در قسمت سیستم مالیاتی هم که نواقص را عرض کردم برامیدوارم توجهی بشود که بودجه سال آتی که بمجلس می آید به بینیم که قسمت اعظم هزینه کشور در طبقه متمکن کشور دزدش شرکت کرده اند و پرداخته اند و طبقات پائین که از هر حیث وسائل بدبختی شان را زمین و آسمان فراهم کرده است دیگر از این راه باز هم ما بر بیچارگی شان نیفزائیم.

صفوی (نخبر کمیسیون بودجه) - عده زیادی از آقایان اجازه گرفته اند که در اطراف بودجه فرمایشاتی بفرمایند و البته موقعی که بودجه کل کشور در مجلس شورای ملی مطرح است در تمام قسمت های مختلفه امور کشور آقایان حق دارند که بیایند و صحبت کنند و بنده حالا فقط برای يك توضیح مختصری شرفیاب شدم بعد نوبه میرسد با آقایان که فرمایشاتشان را بفرمایند بعد هم اگر جوابهایی لازم شد بنده از طرف کمیسیون جواب خدمتشان عرض میکنم

فقط چیزیکه لازم بود بنده بعرض آقایان برسانم راجع بفرمایشات آقای نراقی که يك کلیاتی راجع به بودجه فرمودند که از وظایف دولت است که برای سال آتی همانطور که فرمودند در نظر گرفته مالیاتها را همانطور که نظر داشتند بطبقه متمکن به آنها وضع و تحمیل شود اینها را البته دولت در نظر خواهد گرفت چیزیکه لازم بود بنده اینجا عرض کنم و توضیح بدهم این بود که همکار محترم من آقای نراقی نسبت بکمیسیون بودجه يك بی لطفی فرمودند و اعتراض فرمودند که کمیسیون بودجه توجهی به بودجه نکرده است و این بودجه را که تنظیم کرده است و گزارشش را به مجلس تقدیم کرده است خیال کرده اند که کسر بودجه را رفع کرده است برای استحضار خاطرشان عرض میکنم که اینطور بوده است کمیسیون بودجه از وقتی که بودجه بکمیسیون آمد با نهایت دقت در تمام قسمتهای درآمد و هزینه کمال توجه را کرد کمال دقت را کرد مخصوصاً برای اینکه يك جمله در بودجه تقدیمی دولت بود که رئیس کل مالیه در نظر داشتند که کسر بودجه امسال را از محل يك قرضه خارجی تأمین کنند کمیسیون بودجه بهیچوجه حاضر نبود يك قرضه قبول کند و تصور میکنم که مجلس شورای ملی هم در نظر نداشت با لایحه قرضه موافقت بکنند از نقطه نظر پرداخت هزینه های عمومی کشور باین جهت کمیسیون با نهایت دقت در اقلام هزینه و درآمد توجه کرد مکرر وزراء و دکتور میلسپو در کمیسیون حاضر شدند و تشریف آوردند و در تمام قسمت ها توضیحات مفصل از ایشان خواسته شد البته همانطور که فرمودند اینجا يك قلم ۱۴۰ میلیون کسر از محل عایدات معمولی و از عایدات درآمد و هزینه های معمولی ۱۰ میلیون هم از عایدات کارخانه ها کسر نشان میدهد و ایشان توجه فرمودند که کمیسیون خیلی دقت کرد در این باب و آن این بود که از نقطه نظر بازرگانی کشور وقتی که هر بازرگانی هر بنگاه تجارتي يك معاملاتی میکند يك درآمدی دارد و يك هزینه دارد آخر سال هم نگاه میکنند به بیند که چه نتیجه گرفته است در این عمل تجارتي که کرده است و از این خرید و فروش چه بهره برده است همانطور که فرمودند دولت

هم در چندی قبل آمده است شر کنهائی درست کرده است که البته از نظر نقطه درآمد بود ولی همانطور که فرمودند اینجا در این بودجه هیچ درآمدی نشان ندادند نه در انحصار قند و قماش و نه برای سایر چیز های انحصاری هم هیچ رقم درآمدی منظور نکرده اند اما اینجا عرض کردیم که این عملی را که دولت کرده است و این قماش که برای دولت متری چهار پنج قران تمام نشده است حالا متری چهار تومان پنج تومان بمردم فروخته میشود پس درآمدش کجاست همینطور از قند و شکر جای و اینها که قسمت عمده درآمد دولت را باید تشکیل بدهد در بودجه نیست بنده در ستون هزینه که برایش نوشته اند دیدم که در اینجا بعضی از اقلام کسر دارد خیلی اسباب تعجب شد مثلاً ملاحظه بفرمائید قماش با سایر قسمتهای انحصاری تقریباً يك مبلغی هم کسر نشان میدهد آقای دکتور میلسپو در کمیسیون بودجه هم توضیح دادند که این هزینه که ما پیش بینی کردیم هم هزینه پرسنلی است هم خرید کالا است که برای سال ۱۳۲۲ پیش بینی کردیم و پرسنلی و خرید کالا را مجموعاً بحساب مخارج آورده است این است که رقمش خیلی زیاد شده است مخصوصاً کمیسیون از ایشان خواست صورت تفکیکی این را بدهد که هزینه پرسنلی و خرید کالا را نشان بدهد و تقدیم بکنند مثلاً قماش را معلوم بکنند که هزینه پرسنلی چقدر و چه مبلغ هم در سال ۱۳۲۲ برای خرید قماش منظور کرده اند همینطور قند و شکر همینطور کبریت همینطور سایر قسمتها که تقدیم بکنند و يك صورتی بفرستند بکمیسیون که به بینیم هزینه پرسنلی چقدر است این را ایشان تقبل کرده که بکمیسیون صورت بفرستند بعد ما گفتیم این عملی را که شما کردید موجودیتان در اول سال چقدر بوده است شما امسال گفتید که ما ضمن هزینه پیش بینی برای خرید کالا کرده ایم پس موجودی تان چقدر است بعد از يك مدتی معلومی يك صورتی آوردند بکمیسیون که ملاحظه شد در کمیسیون مثلاً موجودی قند و شکر و قماش و غله و سایر چیزها و اینها را معلوم کردیم و این صد و پنجاه و پنج میلیونی که خودشان قیمت دادند قند را بیست

ریال قیمت گذاشتند شکر را نوزده ریال و حال آنکه در بازار آزاد قیمتش خیلی بیشتر است یا جای را کیلویی ۷۴ ریال قیمت گذاشتند با این قیمتی که گذاشته اند در اول سال ۱۵۵ میلیون تومان موجودی کالا داشته اند که این مبلغ البته جزو نفع این حساب بازرگانی است که دولت داشته است ولی صورت خرید و فروش آنرا تنظیم نکرده اند و داده اند ولی این کالای موجودی است که امسال فروخته میشود و پولش مبرود جزو خزانه کشور و از پولهای موجود اینجا در این اقلامی که نوشته شده است باز خرید می شود برای بعد و باز قماش و قند و شکر خریده میشود و میآید سر جایش و این را بگذارند برای فروش کمیسیون بودجه نظرش این بود که در این قسمتها که بطور بازرگانی عمل میشود حساب درآمد و هزینه کارخانجات اقتصادی هم تقدیم شود چون ما نمی توانیم همینطور آنرا هم بیاوریم جزو درآمد دولت این بود که در گزارش کمیسیون بودجه هم همینطور توضیح داده شد و با این ترتیب هم اگر ما حساب کنیم خواهید دید که بودجه کشور کسر ندارد و ما محتاج به استقراض نخواهیم بود و بالاخره نظر کمیسیون هم این است که ما هر قدر بتوانیم از هزینه های کشور کسر بکنیم که محتاج نشویم به استقراض ولی بنده این حرف را شنیده ام که میزنند در جاهای دیگر هم شنیده ام ولی بنده از طرف خودم شخصاً و از طرف فقاعرض میکنم که بهیچوجه ما حاضر نیستیم زیر بار قرض برویم اگر صحبتی میشود و حرفی زده میشود برای قرض این را بنده صریحاً در مجلس شورای ملی عرض میکنم که کمیسیون بودجه بهیچوجه موافقتی با این موضوع ندارد اگر هم آقایان فکر میکنند که امروز يك خرجهائی میکنند و بعد در آخر سال دوسه ماه دیگر لایحه قرض بیاورند این مجلس که البته عمرش کفاف نخواهد داد و مجلس آتی هم گمان میکنم که باقرضه موافقتی نداشته باشد که يك بار سنگینی بدوش مملکت تحمیل کند حالا بنده نوبت را میدهم به آقایانیکه میخواهند فرمایشاتی بفرمایند در قسمت بودجه البته بعد هم بنده جواب عرض میکنم.

رئیس آقای هاشمی.

هاشمی - بنده موافقم با تصویب این بودجه از این لحاظ است که چون هشت ماه از اول سال گذشته است و سه چهار ماه دیگر به آخر سال باقی نمانده است البته همینطور هم خواهد گذشت فرمایشات آقای نراقی را هم صحیح میدانم و برای جواب آن هم نیامده ام این بودجه از روی عدد و از روی جزئیات و کلیات صحیح تنظیم شده است شك نیست که بودجه عبارت از همین مطلب و مصراع مختصر است که چو دخلت نیست خرج آهسته تر کن والا امسال که آوردیم سال آتیه چه میکنیم عرض بنده در کلیات امور است و بنده عقیده ام این است که چون کلیات را خوب نگاه نمی کنیم بجزئیاتش هم نمی رسیم و همینطور که ملاحظه میفرمائید مبتلاً میشویم علتش هم این سازمان عریض و طویلی است که در این کشور ایجاد شده و این مالیاتهایی که گرفته میشود حقیقه از قوه و از بنیه مالی این ملت و طبقات تأدیه کننده خارج شده است (صحیح است) مملکت ما از چند سال پیشتر وارد يك تبدیل و تحول سریعی شد تردیدی نیست، ولی آیا منظور از آن تحول این بود که بر طبقات فقیر بیفزایند و روز بروز شهرستانها و قصبات و دهکده ها را خراب کنیم که فقط و فقط ظاهر تهران را آرایش بدهیم، اگر این مطلب را از بنده قبول نمی فرمائید به نوشتهجات همین سیاحانی که از دو سال پیش وارد ایران شده اند مراجعه و ملاحظه فرمائید و ببینید که چه مینویسند، آیا مینویسند شهرستانها دهکده ها و قصبات و استحصالات و اراضی ایران کم است و زیاد نشده است عده ای که در مرکز نشسته اند و از خالصجات اطراف تهران خریداری کرده اند و با يك پول بی حسابی يك آبادی ایجاد کرده اند باورشان نمی شود که استانهای مهم مملکت ایران رو باحطاط است و روشن شدن این قضیه يك امر آسانی است میائیم سر همین انحصارات دولتی که زیاد شده است تا چند سال پیشتر که این انحصارات نشده بود چندین صد هزار نفر در ایران از همین مشاغل در کمال رفاه زندگانی میکردند، بزازی، سقط فروشی، سیکار پیچی، توتون فروشی

و غیر ذلک و يك عائله سنگینی را نان میدادند دارای خانه و زندگی و تعینات بودند امروز تمام آنها حاشیه خیابانها در شهرستانها با لباس ژنده و پارچه پارچه جزو فقرا هستند اگر تردیدی دارید نقیض فرمائید اینها باعث تأسف است حال به بنییم وظیفه دولتها در دنیا چه است، دولت مشروطه عادل دولت مستبد بطور کلی هر چه است هر دولتی که وظیفه اش این است که حفظ عدالت و نظم اجتماعی را بکند و آهسته آهسته و یوش یوش مملکت خودش را رو بسکامل سیر دهد اگر فقیر است غنی اش کند اگر بیچاره و مریض است صحیح و سالم المزاجش بکند آیا دولت ما در این مدت ۲۰ ساله این کار را کرده اند یا بر درد فقرا افزوده اند ما هر چه نگاه میکنیم آرایش ظاهر طهران قدری چشم آقایان را اگر نریاید درست تصدیق عرض بنده را می کنند بهترین شهر ایران و شهر صنعتی کشور ما اصفهان است بنده همان اصفهان را مثل میزدم حوالی زاینده رود را چشم ببوشید که با چند کارخانه و يك عده مشغول کارند آن عایدی که پیدا میکنند تأمین احتیاجات ضروری آنها را میکند؟ بنده با قید جرات عرض میکنم با حضور آقایان و کلای اصفهان عرض میکنم که همه بطرف انحطاط و فقر میروند، صحیح است آقای جلایلی یا خیر؟ (جلایلی بلی صحیح است) اگر میفرمائید عده خیلی خوب ثروت مند شده اند به بنییم تازه منظور این دولت در مملکت داری همین است که ۱۵ میلیون جمعیت را منهای پنج، شش هزار نفر تحلیل ببرد؟ خوب نتیجه این دستگاه عریض و طویل چه است؟ با این بی نظمی و این بی عدالتی که هست طبقه فقیر روز بروز بنیه مالیش ضعیف تر میشود و با مرگ و بدبختی، مراجعه میشود از آنطرف بر عده کرسی نشینها اضافه بکنید چه فایده دارد؟ با يك احتمالی که هیچ معلوم نیست چه میشود. بنده این عرض را که کردم بیش از يك توقعی نیست منظور ما از آوردن مستشار اصل منظور برای نیل به حصول حکومت ملی و دمکراسی همین بوده است که بهبود در اوضاع حاصل شود و اینهمه بی عدالتیها مرتفع شود و در واقع این رویه نامناسب بین ملت و دولت مرتفع شود که اگر قدری رو بعدالت رفت این انحراف و انقطاعی که بین دولت

و ملت پیدا شده مرتفع شود این در آتیه سه ماه دیگر، در ظرف دو ماه سه ماه مطالعات عمیقی فرمائید که بودجه مملکت متناسب با بنیه مالی این مردم باشد در واقع والا این وضع مبدل میشود که همه بشوند مستخدم و کرسی نشین دولت هم دیگر قوه اینکه تأمین حقوق آنها را بکند نخواهد داشت در مملکت باید آرزو داشت که يك چیزی حاصل شود و مردم بتوانند اعاشه کنند و از قانون و غیر قانون استفاده کنند الا مملکت کسب ندارد زارع ندارد چه ندارد. مطلب دیگر این بود که نمیدانم با این قانون و این تشریفات جاری آیا دولت قبول کرده است که در این بودجه يك قدمی برای این منظور بردارد یا نه؟ و آن موضوعی است که در سال گذشته هم در موقع بودجه عرض کردم راجع به بنگاههای فرهنگی که عبارت است از آموزشگاههای ملی که هر چه ما میرویم جلو اینها خیلی روبه بیچارگی دارند سوق میکنند و کاش آقای معاون وزارت فرهنگ تشریف داشتند و میفرمودند که چه فکری کرده اند در این پیش آمد کمکی که مستخدمین دولت شده است طبعاً این کمک بمستخدمین دولت باعث از بین رفتن آموزشگاههای ملی میشود که این آموزشگاهها را مبدل میکند با آموزشگاههای دولتی هم راحت تر بود و هم در همین حال يك عده از مستخدمین فرهنگ کشور هم از بیچارگی خلاص می شدند.

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - بنده در بودجه میخواستم بیشتر صحبت کنم اما نه یک ساعت بعد از ظهر و باتنگنائی که از لحاظ وقت مجلس داریم و کارهایی که در جلو است ناچار بنده بقدر سه چهار دقیقه خواستم يك مطالبی را تذکرأ عرض کنم که توجه فرمائید بعلمت اینکه (رئیس - اکثریت نداریم آقا) بنده تصور میکنم برای جلسه آینده بماند اگر آقایان هم بیایند عده برای رأی کافی نیست (نمایندگان - ختم جلسه)

۳ - تقدیم دو فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی و استرداد لایحه مالیات بردرآمد

وزیر دارائی - بنده میخواستم استدعا کنم از آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی که يك قدری توجه بیشتری

بشود زیرا ما لویجی داریم که باید از مجلس شورای ملی بگذرد و وقت هم تنگ است بنابراین اگر یک قدری اوقاتمان بیشتر طول بکشد با منظور بنده البته باید آقایان موافقت فرمایند که این لویجی که در دست داریم از این مجلس بگذرد و لایحه ایست که خواستم تقدیم کنم یکی لایحه ایست راجع بضرر سکه نقره که چون از حیث پشیز و پولهای کوچک خیلی مردم در زحمت هستند این است که يك لایحه برای ضرب مسکوک های يك ریالی دو ریالی و پنج ریالی و ده ریالی تنظیم شده است که میخواستم اگر موافقت فرمایند با يك فوریت بگذرد و تقاضای يك فوریت بشود که محتاج به دو شور نباشد البته بدو شور نرسد و موافقت با يك فوریت بشود که (بعضی از نمایندگان - دو فوریت باشد) و اگر به دو فوریت آن موافقت فرمایند بیشتر اسباب تشکر است يك موضوع دیگر هم موضوع مالیات بردرآمد است و خاطر آقایان محترم مستحضراست که این قانون مدتی است که در کمیسیون مطرح شده است و تقریباً در حدود چهار ماه در اطراف این لایحه يك کمیسیون مختلطی که عبارت از چهار کمیسیون مجلس کمیسیون قوانین دارائی، کمیسیون بودجه، کمیسیون بازرگانی کشاورزی در اطراف این لایحه مطالعات و نظریاتی داده اند بالاخره توافق نظر بین دولت و این کمیسیون مختلط فراهم شد و راپرت آنرا تقدیم مجلس کردند ولی از نقطه نظر اینکه همانطور که عرض کردم وقت مجلس يك قدری کم است و کار زیاد داریم این است که اگر آقایان موافقت فرمایند آن لایحه را بنده مسترد میکنم و يك لایحه بر طبق آنچه که در کمیسیون موافقت شده است تقدیم مجلس شورای ملی میکنم و تقاضای دو فوریت را دارم که در مجلس مطرح شود و بتوانیم این قانون را از تصویب مجلس شورای ملی بگذرانیم.

بعضی از نمایندگان - عده کافی نیست - ختم جلسه -

ختم جلسه

۴ - موقع و دستور جلسه آتیه - ختم جلسه

رئیس - آقایان موافقت فرمایند جلسه را ختم کنیم جلسه آینده بروز پنج شنبه سه ساعت پیش از ظهر موکول میشود دستور لایحه های فوری وزارت دارائی (مجلس یک ساعت و یک ربع بعد از ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری